

Pelastakaa Lasten lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon torjumiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Diaarinumero: VN/15984/2026

Pelastakaa Lapset on maailman johtava sitoutumaton lapsijärjestö ja lasten suojelun ammattilainen. Olemme osa kansainvälistä Pelastakaa Lapset -liikettä, joka toimii yli 100 maassa. Toimintamme perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpanon varmistamiseen. Tehtävämme on saada aikaan välittömiä ja pysyviä parannuksia, jotta jokaisen lapsen oikeus elämään, suojeluun, kehittymiseen ja osallisuuteen toteutuu.

Pelastakaa Lapset kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta laiksi väliaikaista toimenpiteistä välineellistetyin maahantulon torjumiseksi annetun lain 7§:n muuttamisesta. Huomautamme, että on heikkoa lainvalmistelua, jos käsittelyaikatauluun vedoten kuullaan asiantuntijoita lyhyellä alle kuuden viikon lausuntoajalla, vaikka esitys ei sisältäisikään muutoksia.

Pelastakaa Lapset katsoo, että esitysluonnos on lapsen oikeuksien toimeenpanon kannalta ongelmallinen, eikä kannata sen eteenpäin viemistä. Lapsilla ja lapsiperheillä on oltava tosiasiallinen mahdollisuus hakea turvapaikkaa, eikä tätä oikeutta saa evätä poikkeuslailla.

Lakiin ei esityksessä ehdoteta sisältömuutoksia. On kuitenkin otettava huomioon, että alkuperäinen laki oli tarkoitettu väliaikaiseksi. Laki tuli voimaan 22.7.2024 ja oli voimassa vuoden. Vuonna 2025 voimassaoloa jatkettiin 31.12.2026 asti.

Nyt lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä esitetään voimassaolon jatkamista vuoden 2028 loppuun asti. Näin ollen voimassaoloa pidennettäisiin jälleen kahdella vuodella. Tosiallisesti laki olisi voimassa yli neljä vuotta/lähes viisi vuotta, mikä asettaa pituudessaan kyseenalaiseksi sen väliaikaisuuden.

Pelastakaa Lapset painottaa tarvetta aidosti arvioida välttämättömyyttä, etenkin kun kyseessä on laki, jonka ympärillä on käyty paljon julkista keskustelua perus- ja ihmisoikeuksien tosiasiallisesta toteutumisesta. Olemme antaneet 6.3.2025 ja 25.3.2024 asiaa koskevat lausuntonne ja alla tiivistetysti niistä kokoamamme näkemyksemme:

Pelastakaa Lapset arvostelee sitä, että esitysluonnos on lähtökohtaisesti ristiriidassa kansainvälisten sopimusten sekä EU:n lainsäädännön kanssa. Kuten useimmat lausujat myös huomauttavat, esitysluonnos on useiden ihmisoikeussopimusten vastainen, kuten Geneven pakolaissopimuksen, Euroopan ihmisoikeussopimuksen, kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen, kidutuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen ja YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen vastainen.

Näkemyksemme on, ettei perustuslain ja Suomen kansainvälisten velvoitteiden vastaisen lain voimassaoloa tule pidentää. Yhdymme lapsiasiavaltuutetun ja Suomen UNICEFin kantoihin siinä, että lain voimassaolon jatkamista tulisi perusteellisesti arvioida lapsen oikeuksien toteutumisen kannalta, ja ottaa huomioon jo aiemmin tunnistetut puutteet lapsen oikeuksien toteutumisessa, ja estää näin jo tunnistettujen perus- ja ihmisoikeusongelmien pitkittyminen.

Pelastakaa Lapset on erityisen huolissaan, että viranomaisille annettavissa toimivaltuuksissa arvioidaan suojelun tarvetta puutteellisilla tiedoilla ja perusteilla jo ennen varsinaista turvapaikanhakuprosessia.

Kannamme myös huolta viranomaisten tosiasiallisesta kyvystä tunnistaa ja kohdata haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä rajalla ja muistuttaa, että lasta ei missään tilanteessa tule erottaa perheestään, ellei tämä ole erikseen perusteellisesti arvioitu ja todettu olevan lapsen edun mukainen toimenpide. Lapsen oikeudet eivät myöskään nykyisessä esitysluonnoksessa toteudu, kun oikeus tulkkaukseen ei päde luonnoksen mukaisissa vuorovaikutustilanteissa. Lapsilla on oikeus saada tietoa omista oikeuksistaan, mikä ei myöskään toteudu, kun oikeusapua koskevat säädökset eivät poikkeuslain mukaan päde.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa lausunnossaan, että poikkeuslaki on kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden, erityisesti ehdottoman palautuskiellon ja syrjinnän kiellon, oikeuden tehokkaisiin oikeussuojakeinoin, haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien ja joukkokarkotuksen kiellon, vastainen. Nämä kaikki ovat myös vakavia lapsenoikeusloukkauksia.

Pelastakaa Lapset muistuttaa lopuksi, että YK:n lapsen oikeuksien komitea on loppupäätelmissään Suomen yhdistetyistä viidennestä ja kuudennesta raportista vuonna 2023 (CRC/C/FIN/CO/5-6) suosittanut, "että sopimusvaltio a) takaa lapsen edun periaatteen oikean ja järjestelmällisen soveltamisen kaikilla aloilla, joilla lapsen oikeuksia suojellaan, noudattaen komitean yleiskommenttia nro 14 (2013) lapsen oikeudesta saada etunsa otetuksi ensisijaisesti huomioon; b) perustaa valvontamekanismeja, joiden avulla mitataan lapsen edun periaatteen vaikutusta, myös perustuslaillisena periaatteena, ohjelmia toteutettaessa ja lainsäädäntö-, hallinto- ja tuomioistuimenmenettelyissä mm. turvapaikka-asioissa.

Aiemmat lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan:

<https://www.pelastakaalapset.fi/ajankohtaista/lausunto-hallituksen-esitysluonnoksesta-laiksi-valiaikaisista-toimenpiteista-valineellistetyn-maahantulon-torjumiseksi-annetun-lain-7-%C2%A7n-muuttamisesta/>

<https://www.pelastakaalapset.fi/ajankohtaista/lausunto-hallituksen-esitysluonnoksesta-eduskunnalle-laiksi-valiaikaisista-toimenpiteista-valineellistetyn-maahantulontorjumiseksi/?#/?search=v%C3%A4lin&contentTypes=POST&categories=lausunnot-ja-kannanotot&themeCategories=>

Lisätietoja:

Veli Liikanen, yhteiskuntasuhdejohtaja, Pelastakaa Lapset ry
puh. 050 408 3981 veli.liikanen@pelastakaalapset.fi

Eveliina Viitanen, kehittämisspäälikkö, Pelastakaa Lapset ry
puh. 050 911 9295 eveliina.viitanen@pelastakaalapset.fi